

Euroopa andmekaitseinspektori arvamuse kommenteeritud kokkuvõte, mis käsitleb komisjoni teatist Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Lastele parema interneti loomise Euroopa strateegia

(Arvamuse täistekst (inglise, prantsuse ja saksa keeles) on Euroopa Andmekaitseinspektori veebisaidil <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 336/08)

I. Sissejuhatus

I.1. Konsulteerimine Euroopa andmekaitseinspektoriga

1. 2. mail 2012 avaldas komisjon teatise „Lastele parema interneti loomise Euroopa strateegia”⁽¹⁾ (edaspidi „teatis”).

2. Enne teatise vastuvõtmist anti Euroopa andmekaitseinspektorile võimalus esitada mitteametlikke märkusi. Euroopa andmekaitseinspektor väljendab heameelt selle üle, et mõnda tema mitteametlikku märkust on teatises arvesse võetud. Pidades silmas teema olulisust, soovib Euroopa andmekaitseinspektor esitada omal algatusel lisaks ka käesoleva arvamuse.

I.2. Teatise eesmärgid ja taust

3. Teatise eesmärk on välja töötada strateegia, et tõhustada laste kaitset internetikeskkonnas. Teatise kontekstiks on lapse õigusi käsitlev ELi tegevuskava,⁽²⁾ Euroopa digitaalne tegevuskava⁽³⁾ ja nõukogu järeldused laste kaitse kohta digitaalmaailmas.⁽⁴⁾

4. Teatis hõlmab nelja põhivaldkonda:

- 1) noortele kvaliteetse internetisisu pakkumise soodustamine;
- 2) teadlikkuse suurendamine ja võimestamine;
- 3) laste jaoks turvalise internetikeskkonna loomine ning
- 4) võitlus laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise vastu.

5. Teatises on esitatud hulk meetmeid, mida peavad võtma ettevõtjad, liikmesriigid ja komisjon. Käsitatakse selliseid küsimusi nagu vanemlik kontroll, privaatsusseaded, vanusepiirangud, teatamisvahendid, vihjeliinid ning ettevõtjate, vihjeliinide ja õiguskaitseseasutuste koostöö.

I.3. Euroopa andmekaitseinspektori arvamuse eesmärgid ja ulatus

6. Euroopa andmekaitseinspektor toetab täielikult algatusi, mille eesmärk on tugevdada interneti kasutavate laste kaitset ja võitlust laste kuritarvitamise vastu internetikeskkonnas⁽⁵⁾. Kahes eelmises arvamuses rõhutas Euroopa andmekaitseinspektor, et on oluline kaitsta laste turvalisust internetikeskkonnas andmekaitse seisukohast⁽⁶⁾. Ta väljendab heameelt selle üle, et seda on teatises arvesse võetud.

7. Kuna lapsed kasutavad üha enam digitaalkeskonda ja see keskkond areneb pidevalt, siis tekib uusi andmekaitse ja eraelu puutumatussega seotud ohtusid, mis on välja toodud teatise punktis 1.2.3. Need ohud

⁽¹⁾ COM(2012) 196 final.

⁽²⁾ Lapse õigusi käsitlev ELi tegevuskava, KOM(2011) 60 lõplik.

⁽³⁾ Euroopa digitaalne tegevuskava, KOM(2010) 245 lõplik.

⁽⁴⁾ Nõukogu järeldused laste kaitse kohta digitaalmaailmas, 3128. istung: Haridus, noored, kultuur ja sport, 28. ja 29. november 2011.

⁽⁵⁾ Ka rahvusvahelisel tasandil on terve hulk algatusi, nagu näiteks Euroopa Nõukogu lapse õiguste strateegia (2012–2015), COM(2011) 171 lõplik, 15. veebruar 2012.

⁽⁶⁾ Vt Euroopa andmekaitseinspektori arvamuse järgmise dokumendi kohta „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega kehtestatakse mitmeaastane ühenduse programm Interneti ja teisi kommunikatsioonitehnoloogiasid kasutavate laste kaitseks”, avaldatud ELT C 2, 7.1.2009, lk 2, ning Euroopa andmekaitseinspektori arvamuse järgmise õigusakti ettepaneku kohta: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitatakse laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja millega tunnistatakse kehtetuks raamotsus 2004/68/JSK, avaldatud ELT C 323, 30.11.2010, lk 6.

hõlmavad muu hulgas isikuandmete väärkasutust, suhtlusportaalis oleva isikliku profiili soovimatut levitamist, geolokaliseerimisteenuste suurenevat kasutust ning seda, et üha enam on lapsed otsene sihtmärk reklaamikampaaniatele ja rasketele kuritegudele, nagu laste väärkohtlemine. Tegemist on konkreetsete ohtudega, millega tuleb tegelda ohustatud isikute eripära ja haavatavust arvestaval viisil.

8. Euroopa andmekaitseinspektor väljendab heameelt selle üle, et teatistes kavandatud meetmed toetavad kehtivat andmekaitseraamistikku (sh direktiivi 95/46/EÜ ja direktiivi 2002/58/EÜ⁽¹⁾ e-eraelu kohta), e-kaubanduse direktiivi 2000/31/EÜ⁽²⁾ ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning et selles võetakse arvesse ka uut kavandatavat andmekaitseraamistikku⁽³⁾. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et kõik teatisesse edaspidi lisatavad meetmed peavad olema kooskõlas kõnealuse raamistikuga.

9. Käesolevas arvamuses tuuakse välja konkreetsed andmekaitsekiisimused, mille on tekitanud teatistes ettenähtud meetmed ja mille peavad nõuetekohaselt lahendama osalised, kellele teatis on suunatud, st vastavalt olukorrale komisjon, liikmesriigid ja ettevõtjad. Eelkõige käsitletakse II peatükis konkreetseid vahendeid, mille abil saab parandada laste kaitset ja turvalisust internetikeskkonnas andmekaitse seisukohast. Arvamuse III peatükis rõhutatakse mõnda andmekaitseprobleemi, mis tuleb lahendada nende meetmete rakendamiseks, mille eesmärk on võidelda laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise vastu internetis, eelkõige seoses teatamisvahendite kasutamise ning ettevõtjate, õiguskaitsesutuste ja vihjeliinide koostöoga.

IV. Kokkuvõte

49. Euroopa andmekaitseinspektor toetab teatistes esitatud algatusi, millega püütakse muuta interneti laste jaoks turvaliseks, ning võitlust laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise vastu. Eriti avaldab ta heameelt selle üle, et andmekaitset loetakse oluliseks vahendiks, mille abil tagada laste kaitse internetis ja võimestada neid kasutama interneti turvaliselt.

50. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et ettevõtjad, liikmesriigid ja komisjon peavad asjakohaselt arvesse võtma andmekaitseõudeid, kui nad rakendavad algatusi, mille eesmärk on suurendada laste turvalisust internetikeskkonnas, eelkõige:

- liikmesriigid peavad tagama, et nad lisavad oma hariduskampaaniasse ja -materjalidesse viited andmekaitseohutudele ning teabe selle kohta, kuidas lapsed ja lastevanemad saavad neid ohte vältida. Samuti tuleb arendada andmekaitseasutuste, liikmesriikide ja ettevõtjate vahelist sünergia, et suurendada laste ja lastevanemate teadlikkust turvalise internetikasutuse kohta;
- ettevõtjad peavad tagama, et laste isikuandmeid töödeldakse seadustega kooskõlas ja et vajaduse korral küsitakse lastevanemate nõusolekut. Ettevõtjad peavad kasutama lastele mõeldud privaatsuse vaikeseadmeid, mis tagavad paremad kaitsemehhanismid kui need, mis on mõeldud kõikidele kasutajatele. Ettevõtjad peavad kasutama ka asjakohaseid vahendeid, et hoiatada lapsi, kes soovivad oma privaatsuse vaikeseadmeid muuta, ja et tagada, et sellist muutmist kinnitataks vajaduse korral vanemate nõusolekuga. Ettevõtjad peavad vanuse kontrollimiseks välja töötama vahendid, mis andmekaitse seisukohast ei tungiks eraellu;
- lastele antava teabe puhul peavad ettevõtjad uurima, kuidas anda lastele süsteemselt ja lihtsal viisil teavet muu hulgas ohtude kohta, mis kaasnevad vaikeseadete muutmisega;
- lastele suunatud reklaamiga seoses tuleb Euroopa andmekaitseinspektor meelde, et konkreetsetel alaealistele suunatud otseturundust teha ei tohi ja et lapsi ei või mõjutada käitumusliku suunamise teel. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et komisjon peaks kannustama ettevõtjaid vastu võtma eraelu puutumatust soosivaid eneseregulatsiooni meetmeid ELi tasandil, edendades lastele suunatud internetireklaamiga seotud häid tavasid, mis oleksid täielikus kooskõlas andmekaitset käsitlevate õigusaktidega. Ta

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/58/EÜ, 12. juuli 2002, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris, EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul, EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1.

⁽³⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus), COM(2012) 11 final.

julgustab komisjoni uurima võimalusi õigusaktide vastuvõtmiseks ELi tasandil, et võtta seoses reklaamiga asjakohaselt arvesse laste õigusi eraelu puutumatusele ja andmekaitsele.

51. Teatise seoses laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise välja toodud algatused tõstatasid palju andmekaitsekiisimusi, mida peavad vastavas tegevusvaldkonnas hoolikalt arvesse võtma kõik sidusrühmad:

- kuna teatamisvahendid on andmekaitse seisukohast tundlik teema, peab nende kasutamiseks olema asjakohane õiguslik alus. Euroopa andmekaitseinspektor soovib, et punktis 2.2.3 ettenahitud ELi-ülesed teatamisvahendid lastele tuleb õigusaktides selgelt satendada. Peale selle soovib ta selgelt maaratleda, mis on „kahjulik käitumine ja infosisu”, millest võib tulevikus ELi-ülese lastele mõeldud teatamisvahendi abil teada anda;
- euroopa andmekaitseinspektor julgustab ettevõtjaid tootama välja standardsed minimaalsed teatamismallid, mis tootleks üksnes otseselt vajalikke isikuandmeid;
- vihjeliinide kaudu toimuva teatamise kord tuleb samuti paremini kindlaks maarata. Euroopa tegevusjuhise, kaasa arvatud ühine teatamiskord ja andmekaitsemeetmed, mis kehtivad ka rahvusvahelise isikuandmete vahetamise korral, parandaksid andmekaitset selles valdkonnas;
- selleks et tagada selliste teatamisvahendite valjatootamine, mis tagaksid kõrge andmekaitse taseme, tuleb andmekaitseasutustel pidada konstruktiivset dialoogi ettevõtjate ja teiste sidusrühmadega;
- ettevõtjate ja õiguskaitseasutuste vaheline koostoo internetis laste kuritarvitamist käsitlevast materjalist teatamisest ja selle kõrvaldamisel peab toimuma üksnes asjakohasel õiguslikul alusel. Sellise koostoo täpsem kord tuleb selgemalt kindlaks maarata. See kehtib ka koostoo kohta ettevõtjate ja tulevikus loodava küberkuritegevuse vastase võitluse Euroopa keskuse vahel;
- euroopa andmekaitseinspektor leiab, et tuleb leida õige tasakaal ebaseadusliku infosisu vastu võitlemise õigusliku eesmärgi ja kasutatavate vahendite asjakohase laadi vahel. Ta tuletab meelde, et telekommunikatsioonivorkude mis tahes jälgimine vajaduse korral ja erijuhtudel on õiguskaitseasutuste ülesanne.

Brüssel, 17. juuli 2012

Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja

Giovanni BUTTARELLI
